

Lille krigsbarn

Et casestudie i politisk poesi, medieøkologi og begivenhedskultur

Denne artikel handler om to centrale tendenser i dansk poesi efter år 2010. Det drejer sig dels om poesiens øgede politiske engagement, dels om dens deltagelse i et medieøkologisk og begivenhedskulturelt kredsløb. Samtidig med at poesien er blevet tiltagende politiseret og har tematiseret en lang række aktuelle globale, sociale og identitetspolitiske problemstillinger, har den nemlig i et stadigt større omfang overskredet den traditionelle digtsamlings rammer og udforsket nye æstetiske praksisser, udgivelsesformer og fremførelsesmåder på tværs af digitale og fysiske platforme. Og selvom der ikke nødvendigvis behøver at være en sammenhæng mellem disse forhold, er der ingen tvivl om, at den ændrede medieøkologiske situation og den omsiggribende begivenhedskultur har forandret det grundlag, som poesien fungerer på, og hermed også dens muligheder for at agere politisk. Som Hans K.S. Rustad skriver i bogen *Situating Scandinavian Poetry in the Computational Network Environment* (2023): “When the media situation, the media environment that poetry is part of, changes, the character of poetry inevitably changes with it” (Rustad 2023, 2). Rustad fremhæver, at digitale medier på positiv vis har stimuleret poesiens muligheder for at påvirke samfundet og fungere som politisk og aktivistisk litteratur (ibid. 4), og det samme kan siges at gælde for begivenhedskulturen. Hvordan disse muligheder mere konkret tager sig ud, skal vi se nærmere på i det følgende.

Som udgangspunkt for at diskutere det politiske digts potentiale i et udvidet medieøkologisk og begivenhedskulturelt felt har jeg valgt at rette opmærksomheden mod Henrik Nordbrandts digt “Vuggevise”. Digtet blev til og slog igennem i forbindelse med flygtningekrisen i 2015 og er siden blevet fremført i mange forskellige sammenhænge. Det har figureret i trykte og digitale aviser; det har cirkuleret på sociale medier som Facebook og Instagram; det er blevet oplæst og kommenteret både af Nordbrandt selv og af andre prominente kulturpersoner og politikere. Endvidere er “Vuggevise” inkluderet i en af Nordbrandts digtsamlinger, ligesom det er sat til musik såvel i samarbejde med Nordbrandt som af andre uden hans medvirken og efter hans død i 2023. “Vuggevise” er med andre ord et af de mest udbredte og

berømte danske digte fra 2010'erne, og som sådan er det også oversat til flere sprog, hvorigennem det har bredt sig til en endnu større, international scene. Allerede d. 28. oktober 2015 kunne man eksempelvis finde digtet gengivet på både dansk og engelsk på hjemmesiden for det London-baserede aktivistiske kunstnerkollektiv BordersBorderless Collective, der var dannet som reaktion på den globale flygtningekrise.¹ Med "Vuggevise" som case vil jeg undersøge, hvilken betydning digtets transformationer har for værkets politiske potentiale. Hvordan forvaltes digtets politiske indhold i de forskellige realiseringer af værket? Og hvad betyder udvidelsen af digtets virkningsrum for dets muligheder for at blive en væsentlig aktør i debatten af presserende politiske problemstillinger?

En antiessentialistisk tilgang til den lyriske genre

De mange udgaver, som Nordbrandts "Vuggevise" eksisterer i, fordrer ideelt set hver især at blive undersøgt, for at man kan give et fyldestgørende billede af det specifikke værk og dets transformationer i det medieøkologiske og begivenhedskulturelle kredsløb. Eller rettere af værket, sådan som det aktuelt tager sig ud, eftersom det altid er åbent for nye realiseringer, og dets betydning dermed til stadighed kan genforhandles. Imidlertid er det en noget uoverskuelig opgave, og en mere pragmatisk tilgang består derfor i at udvælge og granske en række af digtets mest interessante realiseringer. Det er derfor også, hvad jeg har sat mig for at gøre, men inden vi kommer dertil, er det på sin plads at rejse det mere overordnede spørgsmål om, hvad samtidspoesiens udvidede medieøkologiske og begivenhedskulturelle kontekst betyder for opfattelsen af det poetiske værk.

Mens man traditionelt har opfattet et værk som en veldefineret og afrundet helhed, har mangfoldigheden af realiseringsformer nemlig gjort det oplagt at betragte værkbegrebet med mindre essentialistiske og mere kontekstorienterede og medie-sensitive øjne. I dag forefindes et værk – og derunder et digt som "Vuggevise" – kun sjældent i én version, men knopskyder i mange varianter, der nok deler en række fællestræk, men også har hver deres kendetegn og er knyttet til divergerende kulturelle, æstetiske og mediale kontekster. Litteraturens øgede cirkulation betyder, at værket ikke så meget fremstår som en enhed, men som en flerhed. Inspireret af den amerikanske billedkunstner og teoretiker Joseph Grigely, der i *Textuality* (1995) ser værkbegrebet i et processuelt perspektiv – hvilket vil sige som en stadig transformerbar størrelse, der udgøres af en række hver for sig uigentagelige tekster – kan man forstå det samlede værk som et netværk. Med andre ord lægger den forandrede mediale og begivenhedskulturelle situation op til at skelne mellem på den ene side de enkelte realiseringer af værket og på den anden side det samlede værk, der essentielt set er en dynamisk størrelse.

Dette forhold gælder i og for sig alle former for litterære værker; alligevel synes det særligt markant, hvad angår den poetiske genre. Det skyldes, at poesi i kraft af sin korte og koncentrerede form er en særdeles fleksibel genre, som har let ved at transformere sig og cirkulere. Med et lidt kedeligt ord kan man sige, at digtet er tilpasningsegnet og kan indgå i mange forskellige sammenhænge; med en mere spraglet metaforik kan man tilskrive det en forvandlingskugles potentiale. Under alle omstæn-

digheder er det indiskutabelt, at poesi så langt fra kun indgår i bøger, men kan opleves på fx busser, husgavle, skulpturer og fortove såvel som i digitale og sociale medier; for ikke at sige at digtoplæsning og diverse former for spoken word-arrangementer er blevet en almindelig måde at erfare poesi på (Mønster, Rustad & Schmidt 2022, 9). Dette dynamiske potentiale ved poesien fremhæves i mange af de seneste års diskussioner af den lyriske genre og deriblandt i publikationer fra forskningsprojekter som “Contemporary Poetry between Genres, Art Forms, and Media” (2013-2016), “Lyrik in Transition” (2017-2023) og “Poetry in the Digital Age” (2021-2025).² Således karakteriserer Henrieke Stahl og Ralph Müller samtids poesien som en transitiv genre, der krydser grænser “between genres, media, publication formats, languages, aesthetic and pragmatic functions, as well as communication contexts” (Müller & Stahl 2021, 10).

Opmærksomheden omkring poesiens transformationer går desuden godt i spænd med de tilgange til den lyriske genre, der betoner dennes karakter af begivenhed. Det gælder bl.a. Derek Attridge, der i *The Experience of Poetry: From Homer’s Listeners to Shakespeare’s Readers* (2019) indleder med at spørge: “What is a poem’s mode of existence?” (Attridge 2019, 1) og her understreger, at et digt er noget, der finder sted: “The poem is a human event, repeatable though never exactly the same in its repetitions, rather than a fixed material object, or even an ideal one” (ibid.). I sin undersøgelse af genrens historiske forekomster forskyder Attridge interessen mod, hvordan poesien er blevet fremført og modtaget. Han retter søgelyset mod poesi som en levendegørelse af et specifikt sprogligt potentiale: “to experience a poem as a poem, therefore, is not to treat it only as an event of meaning, but as an event of *and in language*, with language understood as a material medium as well as a semantic resource” (ibid. 2). At opleve poesi som poesi kan med andre ord ikke reduceres til et spørgsmål om at få del i en bestemt betydning. Digtet har karakter af en hændelse, og som sådan er det en dynamisk størrelse, der præges af de forskellige omstændigheder, hvorunder det udfolder sig.

I *Theory of the Lyric* (2015) understreger Jonathan Culler tilsvarende relevansen af lyrikkens ritualistiske dimension, der er knyttet til digtets lydlig, rytmiske og invokative elementer (Culler 2015, 350). Også i Cullers tilgang til den lyriske genre er det centralt, at digtets betydning ikke er noget, der er deponeret i og alene findes i tekstens ordmateriale, men at dets mening udfolder sig i selve den proces, som oplevelsen og tilegnelsen af digtet udgør:

“What poetry uniquely does, however, is to achieve this emotional and intellectual intensity by harnessing the particular effectiveness that language possesses by virtue of its physical properties: its sounds, its silences, its rhythms, its syntactic sequencing, its movement through time. Meaning in a poem is something that happens, it’s not a conceptual system or entity. (ibid. 2)

Mens Culler og Attridge i de nævnte værkers beskæftigelse med lyrik primært orienterer sig bagud i tid og interesserer sig for den vestlige poetiske tradition fra de gamle grækere og frem, er poesiens performative element imidlertid kun blevet styrket i det 21. århundrede. Her har begivenhedskulturens ekspansion og udviklingen inden for digitale medier medført en forskydning i poesiens måder at udfolde sig på,

som har fået genreens præsentiske, dynamiske og hændelsesmæssige aspekter til at træde ekstra tydeligt frem.³

Det har som allerede antydet ansporet til nye akademiske forskningsprojekter, hvor man ligeledes har fjernet sig fra den traditionelle, tekstcentrerede læsning og har fulgt poesien ud i de rum, hvor den finder sted. Poesiens karakter af begivenhed intensiveres uundgåeligt, når digtet bevæger sig væk fra bogsiden og finder vej til digitale og fysiske platforme. Hvad den digitale poesi angår, pointeres det allerede i titlen på N. Katherine Hayles artikel “The Time of Digital Poetry: From Object to Event” (2006), og parallelt hermed griber Ellen Wiles i bogen *Live Literature* (2021) ud efter Ursula K. Le Guins udtalelse “words are events” og fremhæver, at litteraturens *eventness* forøges, idet den fremføres som live performances foran et publikum (Wiles 2021, 7). I bogen *Digtoplæsninger. Former og fællesskaber* (2022), som jeg har skrevet sammen med Hans K.S. Rustad og Michael K. Schmidt, understreger vi ligeledes de performative, nærværsskabende og sociale aspekter, der forbinder sig med digtoplæsninger i fysiske og digitale rum.

Når jeg i nærværende artikel vil se nærmere på en række af de versioner, som Nordbrandts “Vuggeviser” er blevet realiseret i, udgår jeg således fra en antiessentia- listisk og begivenhedsorienteret forståelse af det poetiske værk og argumenterer for en mediesensitiv og kontekstafhængig analytisk praksis, der afsøger betydningen af digtets cirkulation. I min optik er det at nærme sig et givent værk som et dynamisk netværk af realiseringer ikke alene en produktiv, men også mere fyldestgørende tilgang til mange af samtidens poetiske værker. I de seneste år er det blevet tydeligt, at digtet ofte er en flerhed frem for en enhed, hvilket fordrer et blik for digtets forskellige former og funktioner. I den forbindelse er det afgørende, at man ikke kun spørger til, hvad digtet er, men hvad det gør, og hvordan dets væren og gøren influeres af en lang række ekstratekstuelle forhold. Ikke mindst når det drejer sig om politiske digte, der essentielt er verdensvendte og engagerede, bliver spørgsmålet om digtenes funktion og virkning en uomgængelig del af deres betydning.

Digtets tilblivelse og gennembrud

Henrik Nordbrandt (1945-2023) er en af de mest centrale danske lyrikere i nyere tid. Han udgav 29 digtsamlinger i perioden fra 1966 og frem til 2021 og modtog et væld af priser. Det gælder bl.a. Det danske Akademi store pris (1980), Nordisk Råds Litteraturpris (2000) og Shanghai Golden Magnolia Poetry Prize (2018). Hertil kommer, at han flere gange blev nævnt i forbindelse med Nobelprisen i litteratur (Mønster 2025, 15). At Nordbrandt er en særdeles anerkendt og værdsat digter, er ikke nogen triviell, endsige uvæsentlig, oplysning i denne artikels sammenhæng. Tværtimod er det et forhold, som har stor betydning for hans mulighed for at blive udgivet, ligesom det er afgørende for, at hans digte bliver læst, omsat og diskuteret. Og selvom der i receptionen af forfatterskabet ikke har været nævneværdig interesse for den politiske del af hans poesi, så blev det med udgivelsen af “Vuggeviser” hurtigt klart, at Nordbrandt er en stærk politisk digter, som formår at vække genklang i en bredere offentlighed.

Til historien omkring “Vuggeviser” hører – som Nordbrandt selv har fortalt – at han skrev digtet på sin iPhone “i toget fra Vordingborg til København, samtidig med

at flygtningene kom ind i landet fra Rødby” (Brandt 2017). Digtet må altså med stor sandsynlighed være blevet til d. 6. september 2015. Umiddelbart herefter sendte han det til Thomas Bredsdorff, der i sin rolle som litteraturprofessor har beskæftiget sig intensivt med Nordbrandts forfatterskab og på daværende tidspunkt var redaktør for *Politikens* digtspalte “Poetisk”. Det synes at have været til den helt rette person, for allerede d. 9. september 2015 kunne man læse “Vuggevise” i *Politiken* og dét endda på forsiden af avisens kultursektion. Digtet kom altså i trykken ganske få dage efter, det var blevet skrevet, og efterfølgende spredte det sig med lynets hast. Det kommer vi ind på lige om lidt; lad os først undersøge digtet, sådan som det fremstod i *Politiken*.

POLITIKEN

Onsdag 9. sept. 2015

KULTUR

Vuggevise

Lille krigsbarn, hvor går du hen?

Mod øst eller vest?

Hvor i verden tror du

du finder en ven?

Lille krigsbarn, hvad passer dig bedst:

Et hullet tæppe?

En krydsfinerskiste?

En redningsvest?

Lille krigsbarn, hvor vil du dø:

Hvor bomberne falder

eller i åben sø?

Lille krigsbarn, hvor vil du hen?

Vælg selv. Bare vi aldrig

skal se dig igen.

HENRIK NORDBRANDT

LOUISE MØNSTER | LILLE KRIGSBARN

Henrik Nordbrandt: “Vuggevise”, trykt på forsiden af *Politikens* Kultursektion d. 9. september 2015. Gen-givet med tilladelse fra *Politiken* samt Nordbrandts efterladte.

Som man kan se, er “Vuggevisen” i udgangspunktet et ret traditionelt digt. Det lægger sig tæt op ad sonetformen og alluderer hermed til en af de digtformer, der om nogen er beundret i den vestlige litterære tradition. Hvis man kender til Nordbrandts forfatterskab, vil man imidlertid vide, at han ikke brød sig om sonetter. Tværtimod var han en arg modstander af faste former, som han forbandt med konformitet, stivnen og død, ligesom han væmmedes ved rim (Mønster 2025, 319). Når sonetformen ikke desto mindre forholdsvis ofte fandt vej til hans digte, var det som regel med et oppositionelt sigte og i en ironisk, vrængende skikkelse. Det er også tilfældet her. Sonetten, der igennem sin lange historie er blevet forbundet med civilisation, skønhed, kærlighed og vellyd, synes at blive bragt på banen kun for at vise, hvordan det rige Vesten gemmer en barbar under sit glatte ansigt. Digtets sammenstød mellem form og indhold har en om ikke ligefrem chokerende, så i hvert fald oprørende effekt.

I overensstemmelse med sonettens forskrifter består “Vuggevisen” af to kvartetter og to terzetter, men der er stor variation i versenes længde, og rimene, der følger mønstret: abca bDEb fGf hJh, er mere differentierede end i den klassiske italienske sonet. Til gengæld holdes digtet sammen af en mængde gentagelsesfigurer på det syntaktiske og verbale niveau. De fire strofers førstelinjer er variationer over spørgsmål til den samme adressat: “Lille krigsbarn, hvor går du hen?”, “Lille krigsbarn, hvad passer dig bedst:”, “Lille krigsbarn, hvor vil du dø:” og “Lille krigsbarn, hvor vil du hen?” Tiltaleformen lægger i udgangspunktet op til nærhed og omsorg, idet den underforstår, at den spørgende er sympatisk indstillet og beredt på at hjælpe det udsatte barn. Imidlertid undergraves denne forhåndsindstilling af de valgmuligheder, stemmen anfører. Digtet fremstår umiddelbart enkelt, men det er i høj grad komplekst. Det taler med flere tunger og er effektivt i sin brug af retoriske virkemidler.

Det ses allerede i den anden strofe, hvor det lille krigsbarn på spørgsmålet om, hvad der passer det bedst, stilles over for følgende valgmuligheder: “Et hullet tæppe? / En krydsfinerskiste? / En redningsvest?” Det er med andre ord udelukkende negative ting, som ingen nogensinde ville ønske at skulle vælge imellem, og som giver associationer til skæbnen for de mange flygtninge, der i 2015 forsøgte at krydse Middelhavet i overfyldte gummibåde. I den tredje strofe skrues der op for stemmens kynisme med spørgsmålet om, hvor krigsbarnet vil dø. Den ven, som den første strofe slår an, viser sig på ingen måde i digtets stemme. Det bliver for alvor tydeligt i den sidste, fjerde strofe, hvor digtets udsigelsesinstans træder eksplicit frem og afslører sig som et hyklerisk ‘vi’, der kun på skrømt har levet sig ind i krigsbarnets situation, men ikke reelt føler nogen forpligtelse til at hjælpe. Opbremsningen i det næstsidste vers og det markante enjambement i overgangen til digtets afsluttende linje skaber en stærk udgang på digtet (Karlsen 2021, 117). Med linjerne “Vælg selv. Bare vi aldrig / skal se dig igen” ender digtet, så det kan mærkes.

Digtet nævner ikke direkte det privilegerede Europas holdning til flygtningekrisen og de mange foranstaltninger, der i flere lande blev foretaget for at holde krigsflygtningene uden for de nationale grænser, men det er selvsagt den situation, som sonetten skriver sig ind i og konfronterer sin læser med. Ved på én gang enkelt, gribende og skræmmende at balancere påtaget omsorgsfuldhed og grimt ansvarshyldighed bidrager denne af Nordbrandts flossede sonetter til refleksion over,

hvordan vi i vores trygge og velbærgede del af verden forholder os til den grufulde situation for flygtningene, som vi ved findes, men nødvendig vil have for tæt ind på livet. Når det kommer til stykket, vil digtets vi nemlig kun hjælpe med døden i det fremmede og ikke med etableringen af et mere trygt liv der, hvor viet selv har hjemme. Titlen “Vuggeviser” fremstår i den forbindelse som et kynisk udtryk for, hvordan krigsbarnet kan bringes til hvile, sove ind og dø. Det er en klam eufemisme, som dog er særdeles velvalgt, idet den ligeledes giver associationer til bølgernes vuggen og dermed til det hav, som blev døden for mange af bådflygtningene.

Nordbrandt skrev da også digtet kun få dage efter, at den tyrkiske fotojournalist Nilüfer Demiris billede af den druknede syrisk-kurdiske dreng Aylan Kurdi var gået verden rundt. Billedet viser den treårige drengs fuldt påklædte, døde krop i vandkanten på stranden ved Bodrum. Nordbrandt havde boet i Tyrkiet i mange år og herunder i Bodrum. Han havde således et nært forhold til det specifikke sted, hvor de tragiske begivenheder fandt sted, hvilket gjorde ham særlig påvirkelig, og han nævnte selv, at det muligvis var dette billede, der havde fremkaldt “Vuggeviser” (Rothstein 2020, 132).⁴ Imidlertid kan det være svært præcist at lokalisere inspirationen til et digt, og hvis man undersøger medielandskabet i Danmark i begyndelsen af september 2015, lægger man også mærke til, at der på samme tidspunkt var en konkurrence om at kåre den bedste danske vuggeviser. Måske har det også influeret på Nordbrandts valg af titel, hvilket i så fald kun understreger de meget ulige vilkår, mennesker lever under, alt efter om de hører til blandt verdens udsatte eller privilegerede. Ligeledes digtets titel kan hermed betragtes med et dobbeltblik og siges at forholde sig til såvel en mindre, national som en større, international kontekst.⁵

Det politiske digt i cirkulation

Da “Vuggeviser” blev trykt i *Politiken*, blev det straks del af et større medieøkologisk kredsløb. Allerede lidt over kl. 6 om morgenen kunne man i avisens e-udgave læse et indlæg af den daværende kultureddaktør Rune Lykkeberg, der under overskriften: “Et digt bryder ind i verden” begrundede redaktionens valg om at sætte digtet på forsiden: “Der er en grund til, at vi i dag har et digt på forsiden. Den er ganske enkelt, at digtet siger noget, som vores artikler ikke kan sige, og som vores fotos ikke kan vise. Det kan kun digte” (Lykkeberg 2015). Lykkeberg fremhævede altså digtet som en særlig kommunikationsform, der udgjorde et afgørende supplement til de kommunikationsmåder, avisen normalt betjente sig af. Det stemmer overens med Michael Dowdys fremstilling i *American Political Poetry in the 21st Century* (2007), idet han skriver: “Poets, we still seem to believe, can access truth by stripping back superficial appearances for deeper meanings and by giving revelatory insight into public issues in ways that politicians and journalists cannot” (Dowdy 2007, 8).

Mens Dowdy diskuterer forestillingen om poesiens privilegerede status i relation til et ældre digt, nemlig W.H. Audens “September 1, 1939”, som blev recirkuleret i forbindelse med terrorangrebet i USA d. 11. september 2001 (Dowdy 2007, 7), var der i Nordbrandts tilfælde imidlertid tale om et nyskrevet digt, der kom lige præcis til tiden.⁶ Digtet italesatte flygtningekrisen, da den var på sit højeste, og den pågældende dag havde avisen valgt at vie hele kultursektionen til denne problematik.

Nedenunder digtet var der således en vignette med en illustration af mørke silhuetter af mennesker, der vandrede med deres oppakning, og mellem skikkelserne var følgende, korte tekst indlejret: "I dag handler 2. sektion om flygtninge". Denne kontekst smittede af på digtet og understregede, at det drejede sig om et kunstnerisk indlæg i en humanitær krisesituation. Med andre ord tonede "Vuggevisen" frem som et lejlighedsdigt, der var skrevet som reaktion på de aktuelle begivenheder, hvor flygtningebørn uforskyldt druknede, når de og deres familier forsøgte at komme til Europa, og hvor de, der lykkedes med at krydse havet, vandrede videre op igennem Europa i håb om at finde et sikkert opholdssted.⁷ Og ligesom avisen er et medie for information, nyheder og debat, dannede "Vuggevisen" afsæt for videre diskussion.

Denne diskussion blev intensiveret af, at digtet ikke kun blev trykt i avisens papirversion, men også promoveret på *Politikens* e-avis, hvor der indgik et videoinslag med Nordbrandt, som fortalte om digtet og læste det op. "Vuggevisen" blev desuden slået op på *Politikens* Facebook-side, hvilket for alvor styrkede dets udbredelse, og allerede samme formiddag havde nyheden om digtets popularitet spredt sig til andre af landets aviser. Lidt over kl. 11 kunne man således i *BT* læse en artikel af Berit Hartung, der under overskriften "Hitter på nettet: Rydder forsiden med rørende digt" skrev om både digtet og Nordbrandts udtalelser (Hartung 2015). Artiklen viste desuden et screendump fra *Politikens* Facebook-side, hvor man kunne se, at digtet på daværende tidspunkt havde fået 5700 likes og var blevet delt 1400 gange. Når Nordbrandt i videoinslaget sagde, at han gerne ville "have folk til at reagere emotionelt og engagere sig så meget, de nu kan. Og på en eller anden måde naturligvis påvirke politikerne [...] Du kan også kalde det propaganda for en god sag, det har jeg ikke noget imod" (Nexø 2020, 269), må man altså sige, at denne intention i høj grad lykkedes. Det gælder også, selvom *Informations* anmelder Tue Andersen Nexø efterfølgende retmæssigt noterede, at betegnelsen *propaganda* måske ikke er helt præcis, fordi digtet reelt ikke kommer med anvisninger om, hvad læseren skal tænke eller gøre (ibid.).

Når man taler om politiske digte, kan man med Thomas McGraths begreber skelne mellem henholdsvis taktiske digte, der taler for en sag eller diagnosticerer politiske problemer, og strategiske politiske digte, der primært sigter mod at udvide bevidstheden (Dowdy 2007, 12). Politiske digte kan således være mere eller mindre holdningstilkendegivende og handlingsanvisende; de kan både åbenlyst tale for en sag og mere indirekte anspore til refleksion over et emne. Hvad "Vuggevisen" angår, kan man imidlertid mene, at digtet overskrider grænsen mellem det taktiske og strategiske, idet det på én gang lægger op til kritisk refleksion hos læseren og til bag om ryggen på dets eksplicite udsigelsesinstans at lægge afstand til det moralsk afstumpede lyriske vi. Spørgsmålet er da også, om McGraths tilgang er lidt for forenklet; et synspunkt, som man finder hos Michael Dowdy, der opfatter "poems as actions, as engagements with agents in various social fields" (ibid. 21) og selv foretrækker at betragte politiske digte ud fra en retorisk vinkel og med fokus på de teknikker og strategier, som digterne anvender for at gøre deres digte politiske.

En retorisk tilgang til Nordbrandts digt er netop relevant, idet dets effekt i høj grad er forbundet til tekstens udsigelsesforhold og tone. Det er i vid udstrækning digtets overrumplende retorisk-poetiske strategi, der gør det virkningsfuldt, og

samtidig bevirker de prægnante billeder, den korte form og brugen af rim, at digtet er let at huske. Som jeg vender tilbage til, er det endnu et aspekt, der øger digtets omsættelighed og potentielle indflydelse.

Det oplæste digt

Med Nordbrandts oplæsning fik digtet en ny materialisering. Digtoplæsninger har som allerede nævnt vundet stor udbredelse igennem de seneste årtier og tenderer mod at være den realiseringsform, som flest mennesker møder digte i. Det er da også oplagt, at det at se og høre forfatteren og få teksten formidlet gennem hans stemme, i det tempo og med den tonalitet og de pauser, han indlægger i oplæsningen, tilfører flere og sansemæssigt mere komplekse dimensioner til oplevelsen, end når man som læser alene ser teksten for sine øjne og hører den for sit eget indre øre. Mens den trykte version af digtet havde sin læsere, fik den filmede, oplæste version et endnu større betragende og lyttende publikum.

Den første oplæsning af digtet er desværre ikke længere tilgængelig på *Politikens* hjemmeside, hvilket vidner om den anderledes flygtighed og instabilitet, der knytter sig til værker i den digitale sfære (Rustad 2023, 206). Til gengæld kan man finde andre optagelser på nettet, hvor Nordbrandt læser digtet op. En af disse er en kort videofilm optaget forud for afholdelsen af koncertkonceptet *Digte & Lyd* på det københavnske spillested Store Vega d. 29. maj 2016 og lagt på nettet i april samme år (Nordbrandt 2016). At “Vuggevisen” blev brugt som reklamesøjle for arrangementet, understreger den ikoniske status, som digtet hurtigt havde fået, og ligesom det trykte digt tiltrak en bestemt form for læsning, gør den oplæste tekst – den såkaldte audiotekst – det også.

I videofilmen får man et eksempel på Nordbrandts karakteristiske oplæsningsstil, der med Frederick C. Sterns begreb kan siges at høre til de formelle digtoplæsninger, der har fokus på “the text as voiced” (Stern 1991, 73). Når Nordbrandt fremfører digtet, har han en rolig kropssituation og minimal mimik. Han reciterer digtet i et forholdsvis langsomt tempo og holder korte pauser efter de enkelte vers og længere pauser mellem stroferne, hvor han trækker ny luft ind, ligesom han markerer det næstsidste vers’ skæve enjambement. Men selvom det performative element er nedtonet, mærker man tydeligt alvoren, skrøbeligheden og intensiteten i den aldrende digters oplæsning. På videoen ser man en forfatter og hører en stemme, der sender sit digt ud i verden på en måde, hvor han ikke selv tilraner sig opmærksomhed, men forsøger at give teksten plads. Nordbrandt ses i en halvnær beskæring både fra siden og forfra, ligesom der i en af filmens sekvenser fokuseres på hans skygge. Han er ikklædt en mørk skjorte og jakke, og rummet, han er placeret i, er tilsvarende enkelt. Der er en lille gylden lampe og et logo på en væg, men derudover er der intet synligt inventar, hvilket alt sammen bidrager til, at opmærksomheden koncentrerer sig om det fremsagte digt.

Forfatterens oplæsning af sit eget digt betragtes normalt som den mest autoritative version af et digt, idet det er herigennem, man får fornemmelse for den tone, hvori digtet er tænkt (Serup 2018, 141). Imidlertid er det ikke ensbetydende med, at man kan identificere digtets udsigelsesinstans og dennes holdning med digteren

(Novak 2012), og parateksten omkring “Vuggeviser” lader da heller ingen tvivl om, at Nordbrandt ikke selv står inde for den holdning til krigsbarnet, som den lyriske stemme repræsenterer. At Nordbrandt anvender pronomenet ‘vi’ frem for ‘jeg’, og i sin oplæsning træder i baggrunden for teksten, kan tværtimod ses som en måde at markere distance mellem teksten og dens forfatter. Det tekstuelle ‘vi’ vidner om en forflyttelse fra det subjektive ‘jeg’ til en større, mere udefinerbar gruppe-identitet; til en sløret flerhed af mennesker, man som læser af og lytter til digtet ligeledes må spørge sig selv, om man er delagtig i. I Nordbrandts oplæsning intensiveres appellen til læserens refleksion over dette spørgsmål, og dermed ansføres der om ikke til et direkte politisk engagement så til en kritisk stillingtagen til det officielle Danmarks ageren i forbindelse med flygtningekrisen.

Digtet i den politiske debat

Efter “Vuggeviser” var gået viralt på de sociale medier, spredte digtet sig hurtigt til andre sammenhænge og blev en genkommende reference i diskussionerne om den danske holdning til flygtningekrisen. Som eksempler kan nævnes, at Danmarks Lærerforenings formand Anders Bondo allerede samme dag læste det op på lærerforeningens kongres, hvor flygtningebørnene var et centralt emne på dagsordenen (Aisinger 2015), og til Socialdemokratiets kongres d. 19. september gik LO’s formand, Harald Børsting, ligeledes i dialog med digtet. Her fremførte han et modsynspunkt om, at vi i Danmark ikke havde grund til at skamme os over vores indsats på flygtningeområdet, og i den forbindelse tilføjede han sin egen, mere forsonende slutning til digtet (Bloch 2015). Også den toneangivende skuespiller Ghita Nørby læste digtet op, da hun senere på måneden var gæstevært på radioprogrammet Bagklog på P1. Samtidig fremhævede hun, at digtets evne til at vende blikket både indad og udad var særlig vigtig i den vanskelige humanitære situation, som vi befandt os i.⁸ Da avisen *Information* i 2019 bragte en artikelserie med fokus på litterære begivenheder i det nye årtusinde, syntes det derfor kun oplagt, at Nordbrandts lejlighedsdigt blev fremhævet som den mest fremtrædende litterære begivenhed i 2015 (Nexø 2020). Digtet var i den grad lykkedes med at skabe diskussion, og som sådan udgør det en milepæl i det danske samtidslitterære landskab, der siden 2010’erne har været kendetegnet ved et stærkt politisk engagement.

Der synes da heller ikke at være tvivl om, at digte egner sig særdeles godt til at italesætte politiske problematikker og indgå i debat. Poesi har – i kraft af sit komprimerede format, sin særlige henvendelsesform og sin evne til at levere kunstnerisk, eksistentielt og socialt vedkommende erfaringer på tværs af forskellige modaliteter og medier – et unikt potentiale for at vække engagement. Især “Vuggeviser” korte format og stærke følelsesmæssige og intellektuelle appel synes at have styrket digtets udbredelse på forskellige medieplatforme og have bevirket, at mange mennesker på ganske kort tid fik teksten ind under huden. “Vuggeviser” illustrerer, hvordan man med få ord kan italesætte komplekse problemstillinger, og selv længe efter, at digtet for første gang brød igennem i den danske flygtningedebat, er det fortsat med at spille en rolle.

Endnu et vidnesbyrd herom er, at Jens Rohde i foråret 2021, hvor han var medlem af Kristendemokraterne, i forbindelse med Folketingets behandling af et lovfor-

slag om deportation af flygtninge valgte at recitere digtet fra Folketingets talerstol efterfulgt af følgende lakoniske udtalelse: “Henrik Nordbrandt, “Vuggeviser”, 2015. KD kan ikke støtte regeringens lovforslag”.⁹ Også Rohde må således have ment, at digterens ord var de mest træffende til at beskrive en holdning til flygtninge, som Kristendemokraterne ikke ville støtte op om – og det endda i en sådan grad, at yderligere kommentarer var overflødige. Selvom Rohdes oplæsning forekom lidt flad i sammenligning med Nordbrandts og ikke havde samme poetiske gehør og timing, blev det en effektiv begivenhed i kraft af selve det statement og den overraskelse, der lå i, at Rhode responderede med et digt frem for en typisk politikertale. Med sin recitation understregede han digtets fortsatte evne til at aktualisere begivenheder, som vi ikke bør glemme, og dets forsvar for en mere humanitær og forpligtet tilgang til flygtninge. Da Thomas Bredsdorff mindedes Nordbrandt i en artikel i *Politiken* fra julen 2023 – det vil sige et lille år efter Nordbrandts død – pegede han med rette på “Vuggeviser” som et af de af Nordbrandts digte, der vil blive husket i fremtiden (Bredsdorff 2023).

Digtet i digtsamlingen og sat til musik

Hvis vi imidlertid vender blikket fra disse eksempler på politiske, kulturelle og litterære diskussioner, hvori andre aktører har bragt digtet i spil, og tilbage til Nordbrandt selv og de sammenhænge, som han har udgivet “Vuggeviser” i, så er der yderligere to kontekster, det er oplagt at dvæle ved, og som jeg derfor vil trække frem. Det drejer sig dels om digtets placering i samlingen *Den store amerikanske hævn og andre digte* fra 2017, dels om dets plads på albummet *Hjemløshed* fra 2019, der er blevet til i samarbejde med musikeren Jeanne Nussbaum. Nordbrandt har naturligvis også optrådt med digtet i en lang række andre forbindelser, men mange af disse versioner af digtet er ikke længere tilgængelige. Når man betragter værket som et netværk, er det et vilkår, at der er realiseringer, der primært har deres værdi og funktion i nuet, mens en digtsamling og et musikalbum selvsagt er anderledes varige og stabile manifestationer, som man kan genbesøge på tværs af tid og sted. For ikke at sige, at de normalt betragtes som mere centrale versioner af værket.

I Nordbrandts forfatterskab finder man såvel digtsamlinger med en stærk indre sammenhæng som værker, der er mere løst strukturerede. *Den store amerikanske hævn og andre digte* hører til den sidstnævnte kategori, hvilket viser sig deri, at bogen er inddelt i fire afdelinger med forskelligt tematisk fokus. “Vuggeviser” er placeret i værkets første del, der består af politiske digte. Mere præcist er digtet det niende ud af i alt tolv politiske digte, hvoraf to andre også tidligere har været bragt i *Politiken*. Med udgivelsen af digtsamlingen får “Vuggeviser” derfor en ny indfatning, som ikke alene understreger digtets politiske karakter, men som også smitter af på forståelsen af det.

Det gælder især de to digte, der kommer lige før og lige efter “Vuggeviser”, nemlig “Børn må ikke” og “Vi må desværre udvise dig”, som begge er nært beslægtet med “Vuggeviser”.¹⁰ Det foranstående digt er det i kraft af sit fokus på, at børn ikke må dø, og det efterfølgende er det i sin ironisk-sarkastiske fremstilling af en restriktiv

asylpolitik. Ligesom i “Vuggevisen” optræder der i “Vi må desværre udvise dig” et autoritativt og anonymt vi, der afviser at tage ansvaret for det andet menneske på sig og prioriterer regler og procedurer fremfor det udsatte menneskes liv. Og da dette digts du spørger: “Hvem er I?”, lyder det: “Vi er flertallet: / De, som har valgt politikerne / der har udformet den bestemmelse om udvisning / som vi hermed underskriver” (Nordbrandt 2017, 22).¹¹ På denne vis får læseren af digtsamlingen uddybet og forklaret nogle af de forhold, der kendetegner “Vuggevisen”. Konteksten udvides, og digtet bliver en del af en større gruppe af beslægtede poetiske udtryk. Samtidig sker der dog også det, at den aktuelle, politiske situation, som digtet blev til i, træder i baggrunden. Fra at “Vuggevisen” fremstod som et dagsordensættende digt, da det to år forinden blev trykt i *Politiken*, læser man det i digtsamlingen primært som et vidnesbyrd om Nordbrandts virke som politisk digter.

Som allerede nævnt havde receptionen af Nordbrandts forfatterskab ikke tidligere interesseret sig videre for hans politiske digtning, og da *Den store amerikanske hævn og andre digte* tydeliggjorde, at den politiske digtning har en vigtig position i den sene Nordbrandts værk, var det heller ikke noget, der var udelt begejstring for i den danske anmelderstab. Til de kritiske røster hørte Kizaja Ulrikke Routhe-Mogensen, som i sin anmeldelse i *Politiken* karakteriserede “Vuggevisen” og nogle af samlingens andre politiske digte som bedagede (Routhe-Mogensen 2017), mens *Jyllands-Postens* anmelder Tobias Skiverens beklagelse tværtimod angik det forhold, at Nordbrandts digte ikke var, som de plejede (Skiveren 2017). Erik Skyum-Nielsen var også blandt dem, der forholdt sig kritisk til samlingen, og da han i december 2017 gjorde status over det forgange års litteratur, omtalte han *Den store amerikanske hævn og andre digte* som en ud af to “fæle bundskrabere” (Skyum-Nielsen 2017). Til gengæld var der ros fra Jørgen Johansen i *Berlingske*, som beskrev “Vuggevisen” som suverænt og stilsikkert (Johansen 2017), og fra *Weekendavisens* Lars Bukdahl, der fremhævede det som samlingens bedste digt (Bukdahl 2017). I *Information* skrev Tue Andersen Nexø, at “Vuggevisen” var “et fremragende digt, men måske også et, der har det i en digtsamling, som en løve har det i et bur” (Nexø 2017). Hermed antydede han, at digtet gjorde sig bedst ved at stå alene, og at dets kraft blev tæmmet og tilbageholdt, når det blev stuvet sammen med bogens andre digte. I hvert fald i én forstand stod digtet dog stadig for sig selv. “Vuggevisen” var nemlig også optrykt på bogens bagside, og selvom det ikke lagde titel til digtsamlingen, blev dets særstatus og evne til at danne blikfang således fortsat understreget. Der er da heller ingen tvivl om, at det er bogens mest berømte digt.

Som et sidste led i undersøgelsen af digtets cirkulation i et udvidet medieøkologisk og begivenhedskulturelt felt skal vi nu vende os mod dets musikalske aktualisering på albummet *Hjemløshed* fra 2019. Her bærer digtet ikke længere titlen “Vuggevisen”, men er blevet til sangen “Lille krigsbarn” – en betegnelse, som digtet også ofte er blevet omtalt under. Dog fornemmer man indirekte den oprindelige titel, idet den musikalske komposition genre-mæssigt mimer en vuggevisen. Som bekendt er en vuggevisen en bestemt form for sang med en tilhørende komposition, der ved at betjene sig af roligt gentagede rytmer gerne skal have en beroligende, søvndyssende effekt. I denne af digtets versioner understreges lyrikkens tætte forbindelse til musik. Af de tre centrale begreber *melos*, *opsis* og *logos*, som det lyriske digt er ud-

spændt imellem, er det dets musikalske aspekter, der træder stærkest frem. Således citerer Jonathan Culler Northrop Frye, der knytter melos til *charm*, den hypnotiske besværgelse: “Actual charms have a quality that is imitated in popular literature by work songs of various kinds, especially lullabies, where the dropsy, sleep inducing repetition shows the underlying oracular or dream pattern very clearly” (Culler 2015, 351).

Når man lytter til “Lille krigsbarn”, lægger man da også mærke til, at det instrumentelle arrangement og Nussbaums vokal er tilbageholdt og nedtonet. Det er verdensmusik i mol, og det langsomme tempo, de vemodigt klingende instrumenter og Nussbaums tydelige artikulation af teksten forbinder denne af digtets versioner med en sørgmodig og melankolsk stemning. Selvom det drejer sig om musik, står sangen i forgrunden, og tekstens ordlyd trænger tydeligt igennem. Sangen udfolder et større tonalt rum omkring ordene – der er en tendens til, at musik taler mere direkte til vores krop og følelser; at det er en af de mest atmosfæriske og stemnings-sættende æstetiske former – men derudover er sangen tro mod tekstens egen form, idet Nussbaum følger digtets opdeling i strofer og vers. Efter et ordløst, nynnende midterstykke gentager hun dog digtets sidste to strofer, der således får yderligere vægt i den musikalske interpretation af teksten. Selvom disse strofer rummer digtets mest brutale udsagn, er det imidlertid hverken kynismen eller den voldsomme vending i digtets slutning, man rammes af i Nussbaums realisering. Det er ikke så meget harme og politisk indignation, lytteren lades tilbage med, som det er sørgmodighed, og i sammenhæng med nummerets karakter af vuggeviser kan denne af digtets versioner da også fortolkes som et forsøg på at stede det lille krigsbarn til hvile på en mere fredfyldt måde. Måske endda som en måde at give det den aften-sang, det aldrig fik.

Med den musikalske fortolkning af “Vuggeviser” udvidede det medieøkologiske og begivenhedskulturelle rum omkring digtet sig endnu engang. Det førte til, at Nordbrandt og Nussbaum kom ud at optræde i diverse lyrisk-musikalske sammenhænge som eksempelvis på Louisiana Literature i Humlebæk (2019) og Nordisk poesifestival i Hamar (2020). Til sådanne arrangementer blev digtets sociale og fællesskabsdannende potentiale yderligere understreget. Ikke alene blev det en del af en mere kompleks gruppeoptræden; liveoptrædender er i sig selv sociale begivenheder, hvor det feedback-loop, der foregår mellem de optrædende og publikum, har stor betydning. Teksten, som oprindeligt kun havde Nordbrandt som sin afsender, fik nu en kollektiv afsender, der foruden Nussbaum også talte bandets øvrige musikere. Endvidere banede den musikalske version vej for, at digtet kunne gøre sit indtog i radioen og på forskellige streamingtjenester – uden at det dog her har slået lige så stærkt igennem, som da det i sin tid ramte avisens forside og hittede på nettet.

Med digtsamlingen og musikalbummet fik teksten, der så dagens lys som et lejlighedsdigt, både nogle nye og nogle mere varige formater. Teksten blev indoptaget i værker, som man kan købe, og fik herigennem adgang til boghandlere, pladebutikker, streamingtjenester og biblioteker samt private boghylder og musiksamlinger. Efterfølgende er der blevet lavet flere musikalske versioner af “Vuggeviser”, bl.a. af operasangeren Nana Bugge Rasmussen, der i samarbejde med guitaristen Allan Sjølin har udgivet en samling af vuggeviser på albummet *Min første sangskat* (2025).

Exit

Med Nordbrandts "Vuggeviser" som eksempel har jeg i denne artikel undersøgt, hvordan samtidens politiske poesi indgår i et vidtforgrenet medieøkologisk og begivenhedskulturelt kredsløb. De mange forskellige materialiseringer af digtet ansporer til, at man fjerner sig fra en essentialistisk værkerforståelse og anlægger mere medie- og kontekstafhængige synsvinkler, der har blik for, hvordan digtet fungerer som en transformerbar begivenhed. Nok er digtets ord de samme, uanset om det trykkes på avissiden, cirkulerer som oplæsning på sociale medier, læses op fra Folketingets talerstol, står i en digtsamling eller forvaltes som sang, men teksten opleves forskelligt alt efter måden og sammenhængen, hvori den realiseres, og tilsvarende ændrer digtets politiske potentiale sig. Det konkrete format, den specifikke artikulation af digtet og den givne kontekst har afgørende betydning for forvaltningen af digtets politiske aspekter og for den effekt, det har mulighed for at udøve på sine modtagere.

I det foregående har vi set, at avisforsiden og digtsamlingen udgør forskellige kontekster for det trykte digt, som dels toner det i retning af dagsaktuelt og akut påtrængende nyhedsstof, dels indlejrer det blandt andre politiske digte i et blivende skønlitterært værk. Også for de digitalt tilgængelige udgaver af digtet er der forskel på, om digtet præsenteres i en oplæsningsvideo eller cirkulerer som tekst på sociale medier. De forskellige digitale platforme og formater har betydning for, hvordan digtet opleves, hvordan det spredes, og hvor længe det er tilgængeligt. De mundtligt formidlede versioner af digtet har ligeledes varierende kvaliteter og potentialer alt efter, hvem der fremsiger teksten og i hvilke sammenhænge. Nordbrandts egen oplæsning har naturligvis stor autoritet, men samtidig med at den knytter ham til digtet som dets forfatter, tydeliggør hans oplæsningsstil, at der ikke er identitet mellem tekstens udsigelsesinstans og Nordbrandt som privatperson. Digtets stemme udgår i stedet fra en ikke præcist defineret, ansvarsforflygtigende og afstumpet opinion, hvilket kun bidrager til dets oprørende effekt.

"Vuggeviser" er i det hele taget et retorisk komplekst og særdeles effektivt digt, hvilket også har ansporet både politikere og fagforeningsfolk, skuespillere og sangere til at indgå i dialog med det. I relation til de politiske dagsordener er det især digtets indholdsside, der har stået i forgrunden, mens der i forskellige kunstneriske sammenhænge er blevet elaboreret på digtets æstetiske udtryk. I Channe Nussbaums musikalske iscenesættelse forlenes digtet således med en på én gang særdeles smuk og sørgmodig tonalitet, der understreger, at digtet i tillæg til sit oprørende indhold også er forbundet med stor tristesse. De forskellige realiseringer af digtet får på denne vis divergerende sider af teksten til at træde frem.

Samlet set vidner nedslagene i digtets vidtforgrenede medieøkologiske og begivenhedskulturelle kredsløb om, at "Vuggeviser" har spillet en central rolle i flygtningedebatten, ikke kun i sin umiddelbare samtid, men også efterfølgende. De mere end ti år, der er gået, siden digtet så dagens lys, berger for, at digtet har blivende relevans. Og når der er god grund til at tro, at digtet fortsat vil udøve en stærk virkningskraft, så har det ikke mindst at gøre med tekstens korte form, prægnante retorik og markante sanselige dimension. Ironisk nok øger de forhold ved sonetten, som Nordbrandt selv oplevede som ubehagelige, kun digtets effektivitet, nemlig

dets repetitive, taktfaste rytme og brug af rim. I kapitlet “Lyric and Society” fra *Theory of the Lyric* fremhæver Jonathan Culler det da også som et paradoks ved den politiske poesi: “that while frequently it constitutes a complaint about or resistance to the status quo, its social effectiveness may ultimately depend upon some sort of catchiness or memorability” (Culler 2015, 336f.). Tilsvarende kommenterer Michael Dowdy på betydningen af, at et digt, ligesom en politiker eller en rapper, skal have en distinkt tone for at blive husket af sit publikum (Dowdy 2007, 17). Når Nordbrandts “Vuggeviser” lykkedes med at påvirke flygtningedebatten, har det således også at gøre med tekstens generiske træk. Digtets korte form, prægnante billeder, taktfaste rytme og brug af rim, gør det ganske enkelt let at omsætte og huske.

Nordbrandts “Vuggeviser” er et eksempel på et digt, som på grund af sine egne indre kvaliteter, timingen og de måder, hvorpå det kom til at cirkulere i en større kontekst, nedbrød grænserne mellem den litterære og den politiske debat og reelt blev dagsordensættende. Det illustrerer, at digte kan blive centrale aktører i diskussionen af presserende politiske problematikker, hvilket træder tydeligt frem, når man anlægger et socioæstetisk perspektiv og undersøger digtet i en medieøkologisk og begivenhedskulturel kontekst. Som jeg indledte med at skrive, er den tiltagende politisering af poesien og de ændrede mediale og kulturelle forhold to gensidigt forbundne optikker, som med fordel kan studeres i sammenhæng.

Noter

- 1 Gengivelsen og oversættelsen er tilknyttet en kort kommentar om digtet. Her står der bl.a.: “Nordbrandt sharply and directly depicts the cynical aspect of how the refugee crisis is being acknowledged by the general state-of-mind of the Europeans” (<https://bordersborderlessinfo.wordpress.com/2015/10/28/poem-by-henrik-nordbrandt-on-the-refugee-children/>). Herigenem udvides digtets virkningsrum til at gælde hele det europæiske område.
- 2 Forskningsprojektet “Contemporary Poetry between Genres, Art Forms, and Media” løb af stablen 2013-2016. Det var forankret på Aalborg Universitet og ledet af Peter Stein Larsen. Projektet “Lyrik in Transition” foregik i 2017-2023 med base på Universität Trier og ledet af Henrieke Stahl. “Poetry in the Digital Age” var et forskningsprojekt, som forlob i perioden 2021-2025. Det var ledet af Claudia Benthien og forankret på Universität Hamburg.
- 3 Attridge og Culler indgår også – sammen med Susan Stewart, Dominique Rabate og Peter Middleton – som centrale referencer i Hans K.S. Rustads artikel “Poetry as event, and events in Jorie Graham’s poems”, der fremhaver poesiens begivenhedskarakter. Rustad skriver: “This is what poetry as an event is about: Sound-patterns and voicing, recitations and ritual dimensions, and reading and listening, as these sensations are embedded in all poetry and are essential for experiencing poetry” (Rustad in print, 16).
- 4 Det fremgår også af Berit Hartungs artikel “Hitter på nettet: Rydder forsiden med rorende digt” fra *BT* samme dag, d. 9. september 2015. Hartung gengiver både digtet og Nordbrandts udtalelser i video-indslaget: “Det, der satte mig i gang, var muligvis liget af den lille dreng, der blev skyllet op på stranden lidt uden for Bodrum. Jeg har tilbragt en väsentlig del af mit liv i Bodrum, så det gjorde indtryk på mig.” (Hartung 2015).

- 5 Den 7. september optrådte Pige-koret således også i DR's program Aftenshowet med nogle af vuggeviserne (<https://www.dr.dk/ligetil/kultur/elefantens-vuggeviser-er-kaaret-som-danmarks-bedste-vuggeviser>). Vinderen blev "Elefantens vuggeviser", der er skrevet i 1948 af Harald H. Lund og med melodi af Mogens Jermin Nissen, men også justeret i 1990, fordi vuggevisen i sin oprindelige version havde racediskriminerende træk.
- 6 Audens digt har også en central placering i *Theory of the Lyric*, hvor Culler kommenterer sammenfaldet mellem det, som digtet skildrer ved begyndelsen af 2. Verdenskrig, og det, som man oplevede i forbindelse med 9/11 2001: "As a poem, rather than a political statement, it has an autonomy, an independence from any particular situation, so that when it then seems to apply to a giving situation, that is striking, unexpected, reason enough to email it to friends" (Culler 2015, 342).
- 7 Da Politikens Litteraturpris blev uddelt i januar 2016, fremhævede Jes Stein Pedersen netop "den kraft og kvalitet, hvormed dansk poesi går i kødet på virkeligheden i disse år" (Pedersen 2016). Nordbrandts digt blev desuden det første i en serie af flygtningedigte, som *Politiken* bragte. Heri indgik også digte af Ursula Andkjær Olsen, Peter Laugesen, Klaus Høeck, Marianne Larsen og Thomas Boberg (Glud 2015).
- 8 Programmet er ikke længere tilgængeligt på DR, men kan høres via følgende link på Facebook: <https://www.facebook.com/watch/?v=1631120807177189>.
- 9 Man kan finde klippet på Kristendemokraternes Facebook-profil. Det er opslået d. 17. juli 2021 og refererer til, at Rhode citerede digtet i det forgangne folketingsår. Jf. <https://www.facebook.com/kristendemokraterneDK/videos/681856932655791/>.
- 10 Foruden de nævnte digte forbinder "Vuggeviser" sig med to andre sonetter fra samme del af samlingen. Det drejer sig dels om "Solen går ned bag Asklepions klipper", der også på skræmmende vis sætter fokus på situationen ved Middelhavet, hvor "En strand i Tyrkiet vasker de døde". Dels om "Bevidstløshedens optog", hvis politiske tematik nok har en anden referenceramme, men som ligeledes har et selvironisk og distanceret forhold til den form, digtet er skrevet i.
- 11 I vers som disse tydeliggøres det, hvordan Nordbrandts politiske poesi gør op med det korrumpere og afstumpede sprog. Det sker ikke, som Adorno fremhæver, ved at vende sig decideret bort fra magtens sprog, men snarere ved på én gang at overtage og kritisk-ironisk udstille dette. Nordbrandt viser det frem for i samme bevægelse at afklæde det.

Litteraturliste

"'Elefantens vuggeviser' er kåret som Danmarks bedste vuggeviser" (2015): i *DR.dk*, 11. september, <https://www.dr.dk/ligetil/kultur/elefantens-vuggeviser-er-kaaret-som-danmarks-bedste-vuggeviser> (besøgt 11.05.26).

"Ghita Nørby i Bagklog" (2015): *DR P1*, Facebook, 28. september, <https://www.facebook.com/watch/?v=1631120807177189/> (besøgt 11.5.26).

"Lille krigsbarn hvor går du hen.." (2021): *Kristendemokraterne*, Facebook, 17. juli, <https://www.facebook.com/kristendemokraterneDK/videos/681856932655791/> (besøgt 11.5.26).

"Poem by Henrik Nordbrandt" (2015): *Borders Borderless*, 28. oktober, <https://bordersborderlessinfo.wordpress.com/2015/10/28/poem-by-henrik-nordbrandt-on-the-refugee-children/> (besøgt 11.5.26).

- september 2015, <https://www.folkeskolen.dk/dlf-vil-hjaelpe-flygtningeboern-til-en-god-hverdag/>.
- Attridge, Derek (2019): *The Experience of Poetry: From Homer's Listeners to Shakespeare's Readers*, Oxford: Oxford University Press.
- Bloch, Cathrine (2015): "LO-formand: Jeg er stolt af Danmarks flygtninge-indsats", i *BT*, 19. september 2015.
- Bredsdorff, Thomas (2023): "Pointen rammer som en bombe i hovedet på læseren", i *Politiken*, 25. december 2023.
- Bukdahl, Lars (2017): "Sne minder om lig", i *Weekendavisen*, 20. oktober 2017.
- Culler, Jonathan (2015): *Theory of the Lyric*, Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Dowdy, Michael (2007): *American Political Poetry in the 21st Century*, New York: Palgrave Macmillan.
- Glud, Thomas V. (2015): "Flygtninge bakkes op af danske forfattere", *Litteratursiden.dk*, 16. september 2015, <https://litteratursiden.dk/blogs/thomas-vang-glud/flygtninge-bakkes-op-af-danske-forfattere>.
- Griegely, Joseph (1995): *Textualterity. Art, Theory, and Textual Criticism*, Ann Arbor: The University of Michigan Press.
- Hayles, N. Katherine (2006): "The Time of Digital Poetry: From Object to Event", i Adalaide Morris og Thomas Swiss (red.): *New Media Poetics: Contexts, Technotexts, and Theories*, Cambridge: MIT Press, s. 181-206.
- Johansen, Jørgen (2017): "Opbruddet fra rejsernes reservat", i *Berlingske*, 16. oktober 2017.
- Karlsen, Ole (2021): "Slutter diktet? Om 'poetic closure' med vekt på Henrik Nordbrandts sonetter i *Ormene ved himlens port*", i Ole Karlsen (red.): *Nordisk samtidspoesi: Henrik Nordbrandts forfatter-skap*, Oslo: Novus forlag, s. 117-39.
- Müller, Ralph og Henrieke Stahl (2021): "Contemporary Lyric Poetry in Transitions between Genres and Media", i *Internationale Zeitschrift für Kulturkomparatistik (IZfK)* 2, s. 5-24. , DOI 10.25353/ubtr-izfk-8db1-886e.
- Mønster, Louise (2025): *Søg ingen sandhed her: Henrik Nordbrandts forfatterskab*, København: Nord Academic / Gads Forlag.
- Mønster, Louise, Hans Kristian S. Rustad og Michael Kallesøe Schmidt (2022): *Digtoplæsning: Former og fællesskaber*, Oslo: Fagbokforlaget, <https://oa.fagbokforlaget.no/index.php/vboa/catalog/book/22>.
- Nexø, Tue Andersen (2017): "Det bedste danske digt i årevis", i *Information*, 18. oktober 2017.
- Nexø, Tue Andersen (2020): "Det klare og det mudrede", i Tue A. Nexø, Erik Skyum-Nielsen og Kizaja U. Routhe-Mogensen (red.): *20 før 20: Begivenheder i dansk litteratur 2000-2019*, København: Informations Forlag, s. 267-83.
- Nordbrandt, Henrik (2016): "Vuggeviser" (oplæsning), Facebook, 2016, <https://www.facebook.com/watch/?v=1021424741226646>.
- Nordbrandt, Henrik (2017): *Den store amerikanske hævn og andre digte*, København: Gyldendal.
- Nordbrandt, Henrik og Channe Nussbaum (2019): *Hjemløshed*, LP, CD og digitalt, København: Pladeselskabet Exlibris.
- Novak, Julia (2012): "Performing the Poet, Reading (to) the Audience: Some Thoughts on Live Poetry as Literary Communication", i *Journal of Literary Theory* 6.2, s. 358-82.
- Pedersen, Jes Stein (2016): "Litteraturredaktøren: Det er i poesien det sner", *Politiken*, 10. januar 2016.
- Routhe-Mogensen, Kizaja Ulrikke (2017): "Nedslået og nedslående Nordbrandt", i *Politiken*, 16. oktober 2017.
- Rustad, Hans K.S. (2023): *Situating Scandinavian Poetry in the Computational Network Environment*, Berlin/Boston: De Gruyter.

Rustad, Hans K.S. (under udgivelse): "Poetry as event, and events in Jorie Graham's poems", i Emma H. Heggdahl og H.K.S. Rustad (red.): *Exploring poetic experiences: Event, attention, and becoming in contemporary lyric studies*, Berlin: De Gruyter Brill.

Serup, Martin Glaz. (2018): "Digtoplæsningen", i Tore Rye Andersen, Jørgen Bruhn, Nina Christensen, Stefan Kjerkegaard, Sara Tanderup Linkis, Birgitte Stougaard Pedersen og Hans Kristian Rustad (red.): *Litteratur mellem medier*, Aarhus: Aarhus Universitetsforlag, s. 137-58.

Skiveren, Tobias (2017): "Hvad blev der af en af vor tids største lyrikere?", i *Jyllands-Posten*, 17. oktober 2017.

Skyum-Nielsen, Erik (2017): "I 2017 gik der halvhjertet hybrid og kaotisk collage i litteraturen", i *Information*, 16. december 2017.

Stern, Frederick C. (1991): "The Formal Poetry Reading", i *The Drama Review* 35.3, s. 67-84.

Wiles, Ellen (2021): *Live Literature: The Experience and Cultural Value of Literary Performance Events from Salons to Festivals*, Cham, Switzerland: Palgrave Macmillan.